

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pos. UJU plačajo list s članarino. Oglast po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Deset let je minulo...

Od Soče do Vardarja je zadonel mogočen klic: »Velika Jugoslavija je ustanovljena!« Narod, ki je komaj mogel verjeti, da je končana svetovna morija; narod, ki je težko pričakoval konec suženjstva in rojstvo svobode, je enoglasno pozdravljalo novo 13 milijonov državo »Veliko Jugoslavijo«.

Deset let je minilo od onega dneva, ko je donel ta mogočen klic po vsej državi. — Deset let je minilo od dneva, ko je takratni regent Aleksander izrekel zgodovinske besede: V imenu Njegovega Veličanstva kralja Petra I. proglašam ujedinjenje Srbije z deželami neodvisne države SHS v enotno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Ni dolga doba deset let, a vendar moremo ravno v tej dobi zabeležiti mnogo lepih in veselih, a še mnogo več žalostnih dogodkov. Oglejmo si jih z našega učiteljskega stališča.

Ujedinjena domovina nam je dala čisto narodno šolstvo, ki je preje moralo biti hote ali nehoti v službi potujočevalcev našega naroda. — Dolgoletna učiteljska borba za gnotne pravice in stanu odgovarjajoče plače je bila prvo leto v ujedinjeni domovini dobojevana z ureditvijo učiteljskih plač, a je danes ob desetletnici obstoja države zopet aktualna. — Slovenski učitelj je postal v slobodni in ujedinjeni domovini državni uradnik in ima vse pravice istega zagotovljene v uradniškem zakonu.

Nj ravno mnogo takih veselih dogodkov, a vendar bi jih lahko naštel še nekaj, a kljub naši skromnosti moramo priznati, da so veseli dogodki v naši državi za uradništvo, še posebej pa za učiteljstvo, zelo redki. Mnogo več pa bi lahko naštel žalostnih momentov, ki ravno nas učiteljstvo, ki smo mnogo — mnogo žrtvovali za ustvaritev ujedinjene domovine, pretresajo in nas navdajajo s strahom, ko se zamislimo v bodočnost naše države.

Komaj deset let... Otrok, ki se je rodil istočasno z našo Veliko Jugoslavijo, hodi komaj v četrti razred osnovne šole, ne pozna nesloge in partizanstva, le ljubezen in zaupanje do součencega ga diči in z jasnimi očesom zre v bodočnost. — In država? — Kaj kmalu so se polegli navdušeni klici in narod pijan navdušenja se je prebudil in začel z delom. In ravno delo ter ustvarjanje je zavredlo narod do nesoglasij, do prepričev in neslog. — Značilno je za nas Slovane, da ne moremo biti složni pri skupnem delu in ta nesloga se prav v veliki meri kaže ravno pri nas. Komaj je bila ustvarjena skupna država, že so se začele načelne in nenačelne politične in plemenske borbe, ki so se stopnjevale in dosegle kulminacijo ravno ob desetletnici našega ujedinjenja. Besede kralja Aleksandra ob proklamaciji ujedinjenja kraljevine: »upam, da bo naš narod za vedno ostal složen in močan, da bo v novo življenje šel vedrega in ponosnega čela, vreden sreče, ki ga čaka«, se niso uresničile. Nesloga razjeda našo državo, partizanstvo se je povzpelo do viška in narod ne more spoznati sreče, ki ga čaka v slogi in bratski ljubezni...

To so žalostne reminiscence ob desetletnici našega ujedinjenja. Učiteljstvo, ki se je vedno zavedalo svoje naloge med narodom, tudi tega važnega momenta ne sme prezreti. Ne z bleščečimi napisi na svojih programih in na svojih praporih, temveč v dejanju pokazimo, da nam je ujedinjena domovina vedno pri srcu. Kot je sodelovalo učiteljstvo pri ustvarjanju in kot se je radovalo ob rojstvu Jugoslavije, tako mora stopiti danes ob desetletnici zopet na branik ujedinjene domovine.

Partizanstvo je zelo veliko zlo, ki ne upropašča samo društva in organizacije, marveč je zmogljivo upropasti tudi mnogo večje narodne pridobitve. In ravno to strankarstvo se je, v mnogo večji meri nego doslej, razpaslo med našim narodom in neti zdaj z ene, zdaj z druge strani strankarsko in plemensko sovraštvo. Učiteljstvo, ki je spoznalo kvaren vpliv strankarstva na svojo organizacijo in ga radi tega iz nje popolnoma odpravilo, naj sedaj dobro premisli, do kake meje sme iti strankarska borba med narodom, da ne postane ogabna in tudi nevarna. Ta borba naj ostane vedno v mejah dostojnosti in kjer pa teh ne pozna, je dolžnost učiteljstva, da blaži strasti med narodom in brzda partizanstvo. Skušajmo odpraviti neslogo in vplivajmo pomirjevalno na narod ter ga pripravimo do tega, da bode vreden sreče, ki ga čaka edino le v složni domovini.

Še druga je bol, ki jo mora ravno slovensko učiteljstvo ob desetletnici ujedinjenja prav posebno povdariti. — S plebiscitom smo izgubili del naše Koroške in z njim zibelko Slovenstva Gospo Sveto. Boli nas ta izguba, a mnogo težja je izguba celega Primorja. Pred desetimi leti smo še verovali v pravičnost, verovali Wilsonovim točkam ter prepustili 333 slovenskih in srbohrvatskih šol v upravljanje Italiji. Na teh šolah je ostalo 816 učiteljev(ic) v dobri veri, da bode kmalu zmagala samoodločba narodov. A prevarani

smo bili mi in prevarani so bili oni, a našemu nad pol milijona broječemu delu naroda ni ostala po desetih letih niti ena šola — in niti en učitelj. Nastane pa zdaj vprašanje, ali ni ravno naša nesloga v veliki meri kriva, da je trpljenje naših zaslužnih bratov tako veliko? — Preglejmo in pazno premislimo dogodke prvih desetih let obstoja naše države, pa bomo videli, koliko smo zamudili s

svojimi nesmiselnimi prepri, s svojo neslogo. Poglobimo se v naloge učiteljstva, stopimo med narod s pomirjevalno in blažilno besedo, opozarjajoč ga na nevarnost, ki je posledica nesloge, pripravljamo ga za lepše življenje, da bo bilanca drugega desetletja veselejša in proslava dvajsetletnice prislejša nego proslava desetletnega jubileja naše ujedinjene Jugoslavije.

V. M.

Vse državno uradništvo se pritožuje nad mizernim gmotnim položajem - železničarji, profesorji protestirajo.

Protest železničarjev.

Na protestnem shodu, ki se je vršil v Logatcu, so železničarji sprejeli naslednjo resolucijo:

»Številni zbrani železničarji na protestnem shodu v Logatcu dne 25. novembra t. l. in katerega je sklicalo UJNZIB, ugotavljajo, da se njih pravice dan za dnem kršijo. Najodločnejše protestirajo proti krivicam, ki se jim godijo in ki so posebno označene v resoluciji, ki je bila sprejeta na delegatskem zborovanju UJNZIB v Ljubljani dne 14. oktobra t. l.

Ponovno opozarjamo merodajne činitele, da ne morejo železničarji izhajati z nesramno nizkimi prejemki, ki jim ne zadostajo niti za vsakdanji kruh, kaj šele za ostale življenske potrebe, kar je v kvar težki in naporni službi, ki jo imajo vršiti železničarji. Ogorčeno dvigamo svoj glas proti redukcijam osebja, proti znižanju ur in presjemkov, uveljavljanju delavskega pravilnika. Zahtevamo, da se to premoženje uporabi v dobrobit železničarjev ljubljanske direkcije kakor tudi, da se železniška uprava v Ljubljani končno zgane v obrambo pravic železničarjev, da postopa po zakonu o prometnem osebju in po pravilniku železniških delavcev. Ako uprava tega ne zmore, naj prepusti mesto sposobnejšim.

IV. D.:

Predlog zakona o narodnih šolah predložen Narodni skupščini z O. N. br. 86.433 od 30. oktobra 1928.

I.

(Izveleček iz vladnega projekta.)

I. Obče odredbe. Obče odredbe obsegajo smoter narodnih šol, določajo obveznost osnovnošolskega pouka, njega brezplačnost, prevzemanje plačevanja učiteljstva in nameščenecv na teh šolah s strani države ter oproščajo učence teh šol vsake vpisnine in šolnine. (Čl. 1.—4.)

II. Vrste narodnih šol. Predlog zakona omenja sledeče vrste narodnih šol: osnovne šole, zabavišča, pripravljalne razrede, nadaljevalne šole, šole za nedovoljno razvito (defektno) dečo ter ustanove, ki podpirajo socialne in ekonomske potrebe za napredek šole.

V zabavišča se sprejema deca, ki dovršijo četrto leto. Za narodne manjšine se otvorijo pripravljalni razredi, ki so obvezni in se ne štejejo v redno šolanje. (Čl. 5.—7.)

Šolska obveznost. V večjih mestih in industrijskih krajih je obvezno osnovanje zabavišča ni pa obvezen pouk. Otvori se lahko tudi v ostalih krajih, kjer se vpiše 30 otrok.

Obvezno šolanje v osnovni šoli traja osem let. Vendar se deli ta obveznost v redni pouk, ki traja celo šolsko leto in skrajšani pouk, ki traja en dan ali dva poldneva v tednu. Reden pouk je obvezen za nižje štiri razrede. V višjih razredih se lahko vrši redni ali skrajšani pouk. Olajšave predlaga krajni šolski odbor ter odobruje prosvetni inspektor. (Čl. 9.)

Kjer se rabi deca višjih oddelkov za poljska dela, predlaga lahko krajevni šolski odbor skrajšani pouk v zimskih mesecih od začetka novembra do kraja marca ali skrajšani pouk v tem času šol. leta. (Čl. 10.)

Šolske oblasti se hočejo potruditi, da se izvede osemletna šolska obveznost povsod, kjer ni nepremagljivih težkoč. (Čl. 11.)

Nižja in višja osnovna šola. Prvi štirje razredi so nižja, a ostali štirje razredi višja osnovna šola. (Čl. 12.)

Olajšave po dovršeni nižji osnovni šoli. Po dovršeni nižji osnovni šoli prestopi učenec lahko v meščansko ali srednjo šolo. Če dovrši tam dva razreda, se oprosti nadaljne šolske obveznosti v osnovni šoli. Enako se oproste oni, ki gredo v obrt in hodijo v nadaljevalno šolo. Kdor pred tem časom izstopi, se mora vrniti v osnovno šolo. (Čl. 13.)

Šole za nedovoljno razvito dečo. Šole za nedovoljno razvito (defektno) dečo obiskujejo otroci, ki so nesposobni napredovati v osnovni šoli, t. j. slepa, gluhonema, telesna ali duševno zaostala deca. Te šole se vzdržujejo ob državnem ali samoupravnem strošku. Program in način dela v teh šolah predpiše minister prosvete s posebnim pravilnikom. Te šole so internatsko urejene. Država lahko podpira tudi šole te vrste, ki so ustanovljene

od samoupravnih teles, po privatni inicijativi ali od humanih udruženj. (Čl. 14. in 15.)

III. Otvarjanje šol. Osnovna šola se mora otvoriti, kjer je v obsegu 4 km 30 šoloobveznih otrok od dovršenega sedmega do dovršenega enajstega leta. (Čl. 18.)

Šolske občine. Vsak kraj, kjer je ena ali več šol, tvori šolsko občino. Ime ima po kraju, kjer se šola nahaja. (Čl. 18.)

Krajevni šolski odbor. Vsaka šolska občina ima svoj krajevni šolski odbor. (Čl. 20.)

Dolžnosti politične oblasti. Po dati zemljišče, dvorišče, igrišče, šolski (v vaseh tudi za učitelje) vrt in stanovanja za učitelje, šola mora imeti učilnice, delavnice, po možnost dvorano za prireditve in telovadbo, pisarne in zbornico ter stanovanja za učitelje in slugo. Občina mora dati denar za učila, samoučila za revno dečo, kurivo za šolo, učitelje in slugo itd. Prosvetna uprava lahko prisili občino preko upravne oblasti do izpolnjevanja zakonitih dolžnosti. (Čl. 21.)

Šolski proračun. Izdela šolski odbor in ga potem sreskega nadzornika predloži oblastnemu šolskemu odboru. Po odobritvi ga predloži pripadajoči občini, da ga uvrsti v občinski proračun. (Čl. 22., 23. in 30.)

Šolske zgradbe. Min. prosvete predpiše v sporazumu z min. javnih del in min. narod. zdravja ugodne načrte in pravila za šolske zgradbe, učiteljska stanovanja, ureditev vrtov itd. (Čl. 24. in 25., 27.—29.)

Stanovanja za učitelje. Vsaka vaška šola mora imeti toliko stanovanj, kolikor je na šoli učnih mest. Brez predpisanih stanovanj za učitelje se ne more otvoriti šola ne nov razred. (Čl. 26.)

Državni šolski fond. Državni šolski fond v Narodni banki znaša 150 milijonov dinarjev, iz katerega se daje posojila in podpore siromašnim občinam za zidanje šol. (Čl. 30. in 31.)

Šolska imovina. Šolska občina se more vknjižiti na vso šolsko imovino, ki jo naštevajo čl. 33. in 34. (Čl. 35. in 36.)

IV. Pouk. Učni predmeti (čl. 39.) so isti kakor sedaj, le deška ročna dela ne tvorijo posebnega predmeta. (Čl. 39. in 40.) V višjih razredih na deželi mora pouk razvijati z miseljo za poljedelstvo, v mestih pa za obrt in trgovino. (Čl. 41.) Pouk se vrši v državnem jeziku, le v krajih narodnih manjšin se dopušča po senžermenski pogodbi na željo roditeljev v nižjih razredih pouk v tujem jeziku, izjemši nacionalnih predmetov in državnega jezika, ki se mora vršiti na državnem jeziku. (Čl. 42.) V višjih razredih se uči tuji jezik le kot predmet, vse drugo v državnem jeziku. Kjer ni čistih narodnih manjšin se za 30 otrok lahko otvori odedek v tujem učnem jeziku. (Čl. 43. in 44.)

Verski pouk. Vse predmete poučujejo učitelji. Kjer ni učitelj enake vere z otroci, poučuje verouk duhovnik. (Čl. 45.) Učiteljice

morajo poučevati ženska ročna dela in gospodinjstvo v razredih, kjer so nameščeni učitelji.

Število otrok. Razred brez oddelkov ne sme imeti čez 60 otrok, a z oddelki ne čez 45 otrok. (Čl. 48.)

Učne knjige. Min. prosvete predpiše pravila za izdelavo učnih knjig. Učne knjige se ne morejo monopolizirati. O uvedbi učnih knjig odloča učiteljski zbor dotične šole. (Čl. 51. in 52.)

Šolski vrt mora biti pri vsaki šoli in mora služiti v učne svrhe. Min. prosvete predpiše vzorne načrte za šolske vrtove. Dohodek pripada učiteljem po predpisih. (Čl. 53.)

Zbirke in knjižnice. Vsaka šola mora imeti potrebne zbirke, učila ter mladinsko, učiteljsko in javno knjižnico. (Čl. 54.)

Šolsko leto traja 10 mesecev, od začetka septembra do kraja junija. Praznovanje državnih in drugih praznikov odredi minister prosvete. Velike počitnice so v juliju in avgustu. Izjemoma, kjer to zahtevajo poljske ali klimatske razmere, sme minister prosvete na predlog oblastnega šolskega odbora izpremeniti začetek in konec šolskega leta in razdeliti tudi drugače šolske počitnice. (Čl. 55.)

Olajšava zaradi gospodarskih potreb se lahko izvrši s strani prosvetnega inspektorja na predlog šolskega odbora ter se v višjih razredih prekine v enem letu lahko pouk iz tega razloga za en mesec. (Čl. 56.)

Šolske svečanosti. Ob sklepu leta se prirede šolske svečanosti, na katerih se roditeljem pokaže uspeh letnega dela v šoli, da ga tembolj spoznajo in cenijo. (Čl. 58.)

V. Učenci. Učenci vstopijo v šolo z dovršenim sedmim letom, a izjemoma, če je prostor in so dobro razviti tudi z dovršenim šestim letom. (Čl. 59.)

Vpisovanje vrši krajevni šolski odbor najdalje do 1. julija. (Čl. 60.—63.)

Privatni pouk. Sreski šolski nadzornik lahko dovoli, da se poedini učenci poučujejo privatno in delajo izpit koncem leta. (Čl. 63.)

Šolske zamude. Zamude se dostavljajo vsakega 1. in 15. v mesecu krajevnemu šolskemu odboru. Kazni so opomin in denarna kazen 10 Din od dneva. Pritožba proti kazni je dovoljena na sreskega šolskega nadzornika. Če občina ne iztirja kazni, jih plača predsednik. (Čl. 64., 65. in 66.)

Klasifikacija se izvrši dvakrat v letu, in sicer meseca januarja in meseca junija. Na predek je odličen (5), prav dober (4), dober (3), zadosten (2) in nezadosten (1). Vedenje: vzorno, dobro, slabo. (Čl. 67.)

Prestop v višji razred se vrši koncem leta. Za prestop je vzeti v obzir celokupen uspeh. (Čl. 68.)

Prestop v drugo šolo se vrši s posebno »prevodnico«. Upravitelj sme izbrisati učenca iz vpisne knjige šole tedaj, ko drugi upravitelj javi vstop v novo šolo. Isto velja za prestop v meščansko, srednjo in drugo šolo ter v delo. (Čl. 69.)

Odpust iz osnovne šole. Po osemletnem obisku osnovne šole dobe učenci odpustnico. Upravitelj mora voditi evidenco o otrocih, ki so prestopili v druge šole. (Čl. 70.)

VI. Nameščenici — učitelji. V vseh šolah in ustanovah po tem zakonu morajo biti nameščeni učitelji in učiteljice, ki se lahko zaposle tudi v administrativni službi prosvetne stroke. Učitelji so lahko začasni ali na stalni. Začasni so po zrelostnem izpitu, stalni po usposobljenostnem izpitu. Usposobljenostni izpit polaga lahko učitelj po dveletni službi v osnovni šoli. (Čl. 75.—77.)

Zabavilje so nameščene v zabaviščih (otroških vrtcih) ter morajo imeti poseben izpit, ki ga predpiše min. prosvete s posebnim pravilnikom. Stalnost dobe po usposobljenostnem izpitu za zabavilje, ki ga polagajo po dveh letih službe. (Čl. 78.)

Imenovanje in napredovanje se vrši po predpisih uradniškega zakona. (Čl. 79.)

Dolžnosti učiteljev so položiti prešego (Čl. 82.); poučevati dečo v zmislu čl. 1. in 39. tega zakona; imeti toliko ur, kolikor jih je predpisanih za dotični razred; v redu imeti uradne spise; pravičen biti napram vsem učencem; v dneh, ki jih odredi minister, voditi dečo k službi božji; naznanjati upravitelju neopravičene zamude (Čl. 83.); prevzemati razredni inventar za katerega je materialno odgovoren (Čl. 84.); vsi učitelji se morajo obnašati v službi in izven nje, kakor je to primerno izobraženim ljudem, vzgojiteljem mladine in naroda, dolžni so dajati primer verske, politične in kulturne strpljivosti ter se ne smejo pečati s posli, ki se ne skladajo z učiteljskim stanom (Čl. 86.); podpirati morajo vsako delo izven šole, ki se podvzame za širjenje prosvete naroda v duhu tega zakona ter se vnese v proračun posebna vsota za nagrade učiteljem, ki se bodo posebno odlikovali v tem oziru — nagrado za tečaje določa oblastna prosvetna uprava. (Čl. 89.)

Pravice učiteljev — materialne: Vsi učitelji so državni uradniki po uradniškem zakonu. Učitelji osnovnih šol se razvrščajo v vse grupe II. kategorije, a zabavilje v vse grupe III. kategorije ter napredujejo avtomatično z omejitvijo po čl. 48. uradniškega zakona. (Čl. 92.) Učitelj za defektno dečo, v drugih strok. zavodih, vadicah, ki imajo še posebno strokovno izobrazbo dobe 10%. Učitelji, ki delujejo v šolah pod posebno težkimi

razmerami v učnem, nacionalnem ali terenskem pogledu, dobe posebno doklado v zmislu čl. 40. čin. zak. ter se jim služba razuna v zmislu čl. 137. čin. zak. **Klasifikacijo teh mest določa Glavni Prosvetni Svet.** (Čl. 93.).

Stalnost učiteljstva. Učitelj, ki je dobil službo po razpisu je stalen (nepremestljiv) izvenšolski slučajev po tem zakonu. (Čl. 94.). Tak učitelj se lahko premesti: le po njegovi prošnji na drugo razpisano mesto; po službeni potrebi v prvih dveh mesecih šolskega leta, če se razred na šoli zatvori vsled premelega števila otrok, to če ni začasnega učitelja na šoli; ako dobi »nezadostno« ocnico; z disciplinsko sodbo; ob prostovoljni mešarsko bojni zamenjavi v prvih dveh šolskih mesecih. (Čl. 95.).

Stanovanje in ogrev. Vsak učitelj, padežske (seoske) šole ima pravico na brezplačno stanovanje po čl. 26. tega zak. in na ogrev v zmislu čl. 21. tega zak. Stanovanje mora imeti najmanj dve sobi, kuhinjo, pritlikline in vrt. Kolikšno ogreva ali odškodnino določa po razmerah oblastni šolski odbor. (Čl. 96.).

Službena dela in upokojeitev. Po dovršenem 32. letu službe ima učitelj ali zabiljavila pravico do upokojeitve s polnimi prejemki in 15% dodatkom. Predčasna upokojeitev se lahko izvrši po 15 službenih letih s 60% plače in nadalje za vsakega pol leta procentualni povešek po čl. 140. čin. zak. Prostovoljno lahko zdravi in sposobni učitelji služijo čez 32 leto.

Celibat učiteljic. Učiteljica, ki se poroči z neučiteljem ima pravico do odpravnine. Po 5 letih službe dobi odpravnino enoletnih njenih rednih prejemkov, za vsako nadaljnje leto po 20% več, a največ do višine dveletnih prejemkov. Učiteljica, ki si je pridobila pravico do penzije se lahko odreče odpravnini in prejema penzijo, ako se bo morala sama vzdrževati. (Čl. 99.).

Disciplinski predpisi so isti, kakor v uradniškem zakonu, X. poglavje. Med disciplinske kazni čl. 165. točka a pride kazneni premešitev, eventualno brez selitvenih stroškov; na kazni pod 2. a) čl. 165. se odnosi odredba predhodnega odstavka čl. 165. in naslednji odstavek čl. 210. čin. zak. (Čl. 100.).

Nameščanje in premeščanje učiteljstva. Namestitev je začasna ali pa stalna po razpisu. Abiturijenti učitelji se nameščajo v prvem letu, učiteljice v prvih dveh letih na štirirazrednice. V 15 največjih mestih (določa Glav. Prosv. Svet) se nameščajo abiturijenti z odlično oceno. Po preteku teh let se obvezno premešče vsi ti na manjše podeželske šole. (Čl. 101.).

Razpis služb. Vsa mesta, ki niso z razpisom popolnoma, se popolnjujejo z razpisom, ki se objavlja v »Služb. Nov.« s strani obl. prosv. uprave. Na večjih šolah se postopoma rezervirajo izpraznjena mesta za abiturijente. (Čl. 102.). Na razpis se lahko javi vsak učitelj v kraljevini. Glede veroizpovedi imajo prednost kompetentni one vere, kateri pripada večina učencev. Mesta se razpisujejo dvakrat v letu. Prvi razpis obsega kraje z visokimi, srednjimi in strokovnimi šolami, drugi razpis obsega vsa ostala mesta in po prvem razpisu izpraznjena mesta. Največ se lahko prosi na tri mesta istočasno. (Čl. 103.).

Prednost imajo kompetentni v zmislu čl. 62. čin. zak. Vpoštevati je v prvi vrsti točka 1. tega člena ter nadalje: uspeh v šoli, uspešnejše delo na podeželskih šolah, delovanje na narodnem prosvetovanju, družinske potrebe, službena leta. (Čl. 104.).

Na razpis se lahko javi po 3 letih službe. Nimajo pa pravice se javiti, če je povprečna ocena poslednjih treh let dobro (3) ali imajo v poslednjem letu nezadostno oceno (2), oziroma tudi oni, ki še niso štiri leta na mestu dobljenem po razpisu, izvenšolski slučajev poroke. (Čl. 105.).

Na prvi razpis se javijo lahko le oni, ki imajo 12 službenih let. (Čl. 106.).

Namestilska komisija. Predloge izdelata oblastna namestilska komisija in osrednja komisija pri ministrstvu. Člani oblastne komisije so: prosvetni inšpektor, oblastni nadzornik, najstarejši upravitelj s sedeža, ena učiteljica, izvoljena od učiteljic s sedeža komisije, en član oblastnega odbora. (Čl. 107.). Komisija stavi dvopredlog. Na isti šoli sta v rodbinskem odnosu nameščena lahko le po dva člana. (Čl. 108.).

Osrednjo komisijo tvorijo: načelnik za osnovni pouk, referent dotičnega oddelka, najstarejši upravitelj učiteljstva v kraju, izvolita se še od učiteljstva en učitelj in ena učiteljica, ki jih izbere Glavni Prosv. Svet. Centralna komisija sme izpomeniti dvopredlog, ako se oblastna komisija ni držala določil čl. 103. t. z.

V zmislu čl. 52. čin. zak. izbere minister iz teh predlogov onega, ki ga imenuje za izpraznjeno mesto. (Čl. 110.). Oblastna komisija mora biti gotova do kraja marca, a centralna do kraja aprila. Drugi razpis mora biti izvršen v oblasti do konca maja, v Beogradu do junija. Do konca aprila morajo biti objavljena oddana mesta po prvem razpisu, do junija po drugem razpisu. (Čl. 111.).

Preselitev se mora izvršiti med 15. in 31. avgustom, odnosno v poslednjih 15 dneh velikih počitnic. (Čl. 113.).

Med šolskim letom izpraznjena mesta popolnjuje prosvetni inšpektor z začasnimi učitelji, ki se med šolskim letom ne smejo premeštevati, izvenšolski po čl. 94. t. z. (Čl. 114.).

Kadrski rok daje prvenstvo učiteljem pri zopetnji namestitvi, ako se javijo en mesec po odsluženju na službo. (Čl. 110.).

Ocenjevanje. Učitelje v šoli in izven nje ocenjuje sreski in oblastni nadzornik. Vsaka šola ima v to svrhu »kontrolno knjigo«. V to knjigo vpiše nadzornik svojo sodbo o učnem delu, strokovni sposobnosti itd., o obnašanju v službi in izven nje, o delu na prosvetnem polju, o drugih sposobnostih kot vzgojitelj,

učitelj in državljani. Na podlagi tega izdelata končno oceno. Ocena je odlična (5), prav dobra (4), dobra (3), dovoljna (2) in nezadostna (1). (Čl. 118.). Upravitelj dostavi izpis sek ocene sreskemu nadzorniku, ki isto javi obl. prosv. upravi za vpis v Uslužb. list tam in pri ministrstvu. (Čl. 119.). Proti nezadostni oceni je dovoljen priziv v treh dneh. V tem slučaju se izvrši ponovni pregled. Stroške nosi tožilec, ako je uspeh negativen. (Čl. 120.).

Skrb za zdravje učiteljstva in učencev. Vsaki šest mesecev se morajo učitelji in učenci podvreči zdravniškemu pregledu. (Čl. 121.). Ne more vršiti službe, kdor je bolan na akutni tuberkulozi ali drugi nalezljivi bolezni. (Čl. 122.). Za lečenje obolenih učiteljev bo min. prosvete vstavilo primerno vsoto v državni proračun. Min. prosvete hoče osnovati in vzdrževati domove za bolne učitelje. (Čl. 122.).

Za zdravje učiteljev in učencev skrbe šolske poliklinike in šolski zdravniki. V krajih z nad 400 šolske dece se osnujejo šolske poliklinike s »kopalščem«. Pregledujejo in lečijo brezplačno učitelje in učence. Za vzdrževanje poliklinik izven mest in trgov (Čl. 21. in 8.) prispevajo država, oblast in občina vsak eno tretjino. Na poliklinikah so nameščeni šolski zdravniki. (Čl. 124.).

VIII. Upravo in nadzorstvo nad vsemi ustanovami po tem zakonu vrši ministrstvo, oblastne in sreske prosvetne uprave ter upraviteljstvo. (Čl. 125.).

Upraviteljstva šol. Vsako šolo itd. upravlja in nadzira neposredno upravitelj. (Čl. 126.). Upraviteljska mesta se zasedajo z razpisom. Izpraznjeno upraviteljsko mesto vodi do razpisa najstarejši učitelj na šoli. (Čl. 127.).

Dolžnosti upravitelja so našteje v 21 točkah. Med drugim ima pravico dati učiteljskemu do tri dni dopusta. Paziti mora, da se ohrani v dobrem stanju šolska imovina, za kar je zajedno s šolskim odborom materialno odgovoren. Poroča ob vsakem polmesečju, a če treba tudi češče, obširno o stanju svoje šole. (Čl. 128.).

Upraviteljska doklada. Za svoje posle prejema upravitelj na enorazrednici doklada 100 Din mesečno, a na večrazrednicah še po 20 Din mesečno za vsak razred. Ta doklada se plača iz državnega proračuna, a se ne računa v pokojnino. (Čl. 129.).

Sreska prosvetna oblast. V enem, za dva ali več srezov se namešča po enega sreskega šolskega nadzornika. V delokrog enega nadzornika spada 50 do 100 učiteljev, odnosno razredov, zabavišč in prosvetnih ustanov. Zavisi pa to število tudi od terenskih in prostornih sredstev. Nadzorniki vrše samostojno svoje posle in so podrejeni min. prosvete. Pisarno ima v zgradbi sreske šolske uprave. (Čl. 130.).

Sreski šolski nadzorniki so stalni in se ne morejo izmenjati brez lastnega pristanka ali pregreška ter se nameščajo po razpisu na predlog Glav. Prosv. Sveta. Za stalnega nadzornika se namesti učitelj, ki je izvršil predpisani diplomski izpit, viš. ped. šolo, je položil izpit za sreskega šolskega nadzornika in ima najmanj 8 let efektivne službe v osnovni ali na meščanski šoli. Poleg teh kandidatov postavlja lahko min. prosv. one kandidate, ki imajo diplomski izpit na nižjem tečaju višje ped. šole, izpit za sreske šolske nadzornike in najmanj 10 let efektivne službe. Izven teh lahko postavi učitelja, ki ima redno učiteljsko usposobljenost, ima izpit za sreskega šolskega nadzornika in najmanj 12 let efektivne službe v osnovni šoli ter se je poseben odlikoval s prosvetnim delom ter na pedagoški književnosti in ima povprečno oceno prav dobro. (Čl. 131.).

Dolžnosti sreskega šolskega nadzornika so našteje v 29 točkah. Med drugim mora najmanj dvakrat v letu nadzorovati šole. Kaznuje predsednike in člane šolskih odborov (čl. 162.) za neizpolnjevanje njihovih dolžnosti. Dovoljuje dopuste do 10 dni učiteljem. (Čl. 132.).

Doklade nadzornikov. Poleg svojih prejemkov imajo nadzorniki doklado v izmeri 20% rednih prejemkov, ki pa ne spada v penzijo. (Čl. 133.).

Oblastna prosvetna uprava. Na čelu oblastne prosvetne uprave je prosvetni inšpektor, ki je neposredno podrejen min. prosvete. (Čl. 135.). Obl. prosv. uprava ima poseben odsek za osnovno šolstvo, ki mu je na čelu poseben šef za vodstvo teh poslov. (Čl. 136.). Šef odseka je oblastni šolski nadzornik. Lahko sta pa po potrebi tudi dva ali več obl. šol. nadz. V tem slučaju je najstarejši šef. (Čl. 137.).

Oblastni šolski nadzorniki so stalni in se nameščajo po predlogu Glav. Prosv. Sveta. Za oblastne šolske nadzornike se nameščajo oni učitelji, ki so izvršili višjo ped. šolo z diplomskim izpitom, imajo nadzorniški izpit za oblastne šolske nadzornike ter najmanj 12 let službe na osnovni, meščanski, srednji ali strokovni šoli. (Čl. 138.).

Dolžnosti oblastnega šolskega nadzornika so našteje v 17 točkah. Sme dovoliti 40 dni dopusta. (Čl. 139.).

Položaj in plače imajo oblastni šolski nadzorniki po kvalifikaciji ter uvrstitvi po čin. zak. (Čl. 141.).

Dnevnice sreskih in oblastnih šolskih nadzornikov za službena potovanja odreja čin. zak. (Čl. 141.).

Za penzijo nadzornikov veljajo isti predpisi, kakor za učitelje osnovnih šol. (Čl. 142.).

Depolitizacija nadzornikov. Za nadzornike ne morejo biti imenovani oni učitelji, ki so kandidirali v Narodno skupščino ali bili poslanci, preden mine 6 let od tega. Predsednik strankinih odborov. Nadzorniki ne smejo kandidirati preden mine 6 let od nadzornišтва, ne smejo sklicevati političnih shodov,

se jih ne smejo udeleževati in govoriti na njih v svojem okrožju. To velja tudi za prosvetne inšpektorje. (Čl. 143.).

Krajevni šolski odbor tvorijo: predsed. polit. obč., upravitelj kot poslovođa, distr. zdravnik, pet občanov, po možnosti takih, ki imajo deco v šoli in so obč. odb. (Čl. 144.). V mestih z najmanj 30.000 preb. pride v odbor poleg teh tudi nadzornik, rektor viš. ped. šole, ravnatelj učiteljstva in šolski zdravnik. (Čl. 145.).

Dolžnosti krajevnega šolskega odbora so našteje v 20 točkah. Izpadle so nekatere točke iz sedanjih uredbe, t. n. pr. o ogrevu in stanovanju ter o nagradi tajniku. (Čl. 149.).

Blagajnik krajevnega šolskega odbora in predsednik sta materialno odgovorna za blagajno. Denar, kolikor ni nujno potreben se mora naložiti v poštni hranilnici, druge vrednosti pa v zavodih, ki uživajo kredit Narodne banke ali Hipotekarne banke. Blagajnik prejema nagrado, ki se določi s proračunom. (Čl. 151.).

Zanimke krajevnega šolskega odbora kaznuje sreski šolski nadzornik z denarno kaznijo po 100 Din v korist šolske blagajne. Dovoljen je priziv. (Čl. 157.).

Spisi krajevnega šolskega odbora z javnimi oblastmi so prosti taksi in poštne.

Oblastni šolski odbor tvorijo: prosvetni inšpektor, oblastni odborniki za prosveto (?), obl. šol. nadz., obl. sanitetni in tehniški referent, rektor višje ped. šole, najstarejši upravitelj iz kraja in to iz učiteljstva, srednje in meščanske šole, uradnik fin. uprave, 6 članov iz oblastne skupščine. (Zastopnikov učiteljstva ni predvidenih.) — Iz tega člena je razvidno, da eno prosvetno oblast tvori lahko tudi po več političnih oblastih. (Čl. 159.).

Konstituiranje oblastnih šolskih odborov. Predsednik je prosv. insp., podpredsednik izbire izmed članov, referent je obl. šolski nadz., glede higijene in v tehniških zadevah pa dotični strokovnjak. Za administrativne posle imenuje in plača obl. šolski odbor iz svojega proračuna potrebno administrativno osebje. Za poslovođa določi prosvetni inšpektor enega od obl. referentov prosv. stroke. (Čl. 160.).

Širji in ožji oblastni odbor. Oblastni odbor se deli v širji in ožji. Ožji oblastni odbor tvorijo: predsednik, podpreds. in vsi člani iz sedeža odbora. Delokrog ožjega oblastnega odbora se določi s pooblastilom širjega oblastnega odbora. (Čl. 161.).

Delokrog oblastnega šolskega odbora je obsežen v 17 točkah čl. 163. in je povečini isti, kakor v uredbi. Ima svojo blagajno, opravični zapisnik. Člani imajo pravico na dnevnic in potnino. Blagajnik in delovodja dobijo nagrado. Spisi so takse in poštne prosti. (Čl. 164.—167.).

IX. Učiteljski zbor (konferenca) ima vsa mesec najmanj enkrat svojo konferenco. Zapisniki se pošiljajo sres. šolskemu nadzorniku za odobrenje sklepov. (Čl. 168.). Konferenca rešuje: o enotnem poučevanju in redu na šoli; skrbi za izlete z otroci, za tekme, svečanosti i. dr.; predlaga nabavo učil, knjig za knjižnice i. dr.; določa razdelitev nagrad učencem ob sklepu leta; določa pridne siromašne učence, ki jih je treba podpreti iz šolskega fonda; razdeli po razredih šolske pripomočke s posebnim ozirom na siromašne učence; sodeluje s kraj. šol. odb. za ureditev šol. fonda in ostale imovine ter nje povečanje; skrbi za napredek in ugled šole; predlaga predloge upravitelja o porazdelitvi razredov; prireja roditeljske sestanke. Učiteljski zbor uporablja lahko šolske prostore v vse svrhe, ki služijo širjenju prosvete v narodu. (Čl. 169.).

Sreski učiteljski zbor (konferenca) se sestaja enkrat v letu, kadar ni šole. (Čl. 170. in 171.). Sreska konferenca pretresa pedagoška vprašanja; sestavlja dnevni red za prihodnjo konferenco, pretresa vprašanje ovir v šolstvu in kako jih odpraviti; pretresa, kako naj šola pospeši narodno prosvetovanje; razpravlja o šolskih izletih, tekmah in svečanstih; določa učne knjige, ki se uvedejo v šole. (Čl. 172.).

Oblastni nadzorniški zbor tvorijo vsi nadzorniki, ki jih poziva enkrat v letu na konferenco prosvetni inšpektor. Posvetuje se o vseh vprašanjih prosvetne uprave in šolstva. Ima le posvetovalni značaj. (Čl. 173.).

Državno veče za osnovni pouk in narodno prosvetovanje tvorijo vsi prosvetni inšpektorji ali oblastni šolski nadzorniki. Sestaja se po potrebi. Poleg teh so člani tudi načelnik za osn. nast. v ministrstvu prosv., inšpektorji za učiteljske, meščanske in osnovne šole, referenti oddelkov za osnovno šolstvo iz min. (Čl. 174.).

Dnevnice in potni stroški za vse člane teh konferenc se odmerjajo v višini, kakor ostalim drž. uradnikom. Za sreske konferenice na teret proračunov krajevnih šolskih odborov, za oblastne konference na proračunu obl. šol. odbora, a za državno veče na teret državnega proračuna. (Čl. 175.).

XI. Privatne šole se lahko ustanavljajo pod istimi pogoji, kakor so predpisi za državne šole. Ob sklepu leta so zavezane prirediti izpite pod nadzorstvom org. prosv. uprave. (Čl. 179.—182.).

XII. Prehodne določbe.

Šolska obveznost se izvede postopno z ozirom na razmere v poedinah pokrajinah. Sedanja obveznost se ne more zmanjšati v nobenem primeru. Sedanja ponavljalni razredi, dokler se ne preustroje v višje razrede osn. šol., se izpremejo po tem zakonu v razrede s skrajšanim poukom. (Čl. 183.).

Po tem zakonu morajo s prih. šol. letom od sprejetja biti izvršene vse priprave za neoviran pouk v zmislu tega zakona. (Čl. 184.).

Krajevni šolski odbori morajo pričeti poslovati v zmislu tega zakona dva meseca po sprejetju. (Čl. 185.).

Veroučitelji, ki so dosedaj sprejeti, ostanejo nadalje v tem svojstvu. (Čl. 186.).

Za izobrazbo učiteljev in svrhu izvedbe tega zakona se pooblašča min. prosvete, da priredi posebne tečaje in pošlje učitelje tudi v inozemstvo. (Čl. 187.).

Za abiturijente se na štirirazrednicah rezervira polovico učnih mest. (Čl. 189.).

Stalnost na mestu ohranijo vsi učitelji, ki so jo dobili po dosedanjih zakonih, ali so dobili po razpisu to stalnost in če službujejo na sistemiziranem mestu. Vsa ostala mesta se razpišejo. Prednost imajo oni, ki sedaj službujejo na teh mestih, če imajo enako kvalifikacijo, kakor drugi prosilci. (Čl. 190.).

Začasni učitelji, ki so nekvalificirani, morajo položiti predpisane izpite, sicer se odpuste. (Čl. 191.).

Poročene učiteljice in zabavile (z neučitelji!) dobe odpravnino v zmislu čl. 99., če to žele. (Čl. 192.).

Stanovanja za učitelje je dolžna občina dozirati v šestih letih po veljavnosti tega zakona, v nasprotnem slučaju mora plačati učitelju doklado, ki jo določi odbor 3 članov izbran v to svrhu. V tem času mora občina sama najeti stanovanja v to svrhu. (Čl. 194.).

Sreski šolski nadzorniki in oblastni, ki so sedaj nameščeni se postavijo za stalne, če jih predloži Glav. Prosv. Svet tudi če nimajo nadzorniškega izpita, a imajo 15 službenih let in od teh najmanj 2 leti kot nadzorniki ali imajo izpit za meščanske šole in 8 let službe. Ostali morajo v dveh letih napraviti nadzorniški izpit. Dokler ne bo dobili obl. šolskih nadzornikov po tem zakonu, se lahko postavijo na ta mesta absolventi z niž. teč. viš. ped. šole, ki odslužijo najmanj 4 leta kot sres. šolski nadz. Ti dobivajo 30% doklado na plačo. (Čl. 198. in 199.).

L. VAZZAZ:

O višji pedagoški šoli in njenih absolventih.*

Prav je, da so se absolventi viš. ped. šole oglašili v isti številki »Učit. Tov.«, v kateri je ravnatelj Kadunc tako jasno in odkrito obrazložil stališče profesorjev-akademikov v vprašanju, ki je v zadnjem času radi nerazumljivega postopanja prosvetne uprave postalo tako mučno — aktualno. S Kaduncemv člankom so namreč že vnaprej ovržene razne trditve in argumenti, s katerimi operirata gg. Jeglič in Čopič. V naslednjem nimam namena ponavljati, kar je že itak jasno povedano, marveč hočem nekatere reči malo bolj podčrtati in ostreje prikazati, ker se mi zdi, da je to potrebno. Tako n. pr. trdita oba članarja, da odrekamo absolventom viš. ped. šal. z zahtevo po ukinjenju čl. 14. pravil o dipl. izp. ter čl. 161. fin. zak. »zakonsko kvalifikacijo za prvu kategorijo činovniške službe«, ki jo jim daje citirani »zaključek« Glavnega prosvetnega sveta — in sicer seveda iz zavisti. Res je, da imamo načelne pomisleke o vrednosti študijev in izpitov na viš. ped. šol., toda zaradi tega še ne odrekamo absolventom pravice do I. kat., če jim jo daje zakon, in tega tudi nismo nikjer trdili; odrekamo jim samo **prednostno strokovno kvalifikacijo** za pouk naučnih predmetov na učiteljskih in protestiramo proti nezakonitim privilegijem, ki jim jih dajeta omenjena člena. V svojem referatu, ki izide v Glasniku Prof. dr., podrobneje dokazujem, da more izpit dati kandidatu samo neko strokovno kvalifikacijo, ne more mu pa zagurati nobene službe in tudi ne dati »prava« za stalno nameščenje, kakor to hoče oimozni čl. 14. Kako se doseže služba in kako se more v njej napredovati, to določa uradniški zakon, ne pa kak izpitni pravilnik — in sicer za vse enako. Uradniški zakon določa, da ni za prestop iz II. v I. kat. potrebna samo naknadno pridobljena višja šolska kvalifikacija, temveč tudi **predhodno** opravljeni državni strokovni izpit, če je tak izpit predpisan za skupino, v katero hoče kdo prestopiti. Za profesorje je tak izpit **profesorski izpit**, in sicer že za I./8. Mi ne branimo absolventom viš. ped. šole delati profesorskega izpita, marveč to naravnost zahtevamo, seveda ne samo za nadaljnje napredovanje, temveč za napredovanje sploh, in seveda tudi ne pred kako nalašč za viš. ped. šolo prirojeno komisijo, pač pa pred komisijo, ki je ustanovljena po zakonu o teh izpiti za akademike. Zahteva po ukinjenju čl. 14. in 161. v sedanji obliki je popolnoma utemeljena, pouk o razumevanju zakonov pa si naj g. Čopič prihrani zase. — Kam dovede nespoštovanje najprimitivnejšega čuta za pravico in dostojnost, za to je najboljši dokaz uprav. situacija na moškem učiteljsku v Ljubljani, kjer morajo trije absolventi viš. ped. šole, ki je z njimi prosvetni minister »po mili volji« razpotalgal, vsak čas nadlegovati ravnateljstvo z vprašanji, ali so vendar že izpraznjena mesta, do katerih imajo oni »pravico«, ali so torej dosežani profesorji-akademiki že pobrali svoja šila in kopita in odšli drugam. Dvom o tem, ali bi sploh kak »pedagog« dobil mesto na učiteljsku v Sloveniji, če bi s pedagogi »razpolagale slovenske prosvetne uprave«, je za to vprašanje samo časten, kajti po privilegije take vrste je res treba iti naravnost tje, kjer se lahko dosežejo z amandmani o fin. zak. in z navadnimi pravilniki spremembe dosedanjih zakonov »po mili volji«.

Vprašanje o značaju viš. ped. šole ter o višji izobrazbi učiteljstva zasluži posebno razpravo. Tukaj bi omenil samo to, da more Glavni prosvetni svet ugotoviti fakultetni

* Ta članek je bil napisan že za zadnjo številko »Učit. Tov.«, pa ga g. urednik zaradi tehničnih težkoč ni mogel objaviti.

značaj te šole samo formalno za Glavno kon-
trolo z ozirom na čl. 6. urad. zak., nikdar pa
ji ne more dati resničnega fakultetnega zna-
čaja — in za tega gre pri vprašanju o uspo-
sobljenju za pouk na učiteljski. Ta ne ob-
stoji v tem, da imajo rektor in profesorji
»rang i platu univerzitetnih profesorov« in da
bi morala imeti predavanja »fakultetski ka-
rakter«, temveč med drugim v tem, da se mo-
rajo profesorji **habilitirati**, da gojijo svoje
stroke v prvi vrsti kot znanstvene in po
znanstvenih metodah in da njih znanstveni
instituti niso zgolj tvornice za fabrikacijo
profesorjev, kakor so to v viš. ped. šol., ka-
terih edin namen je izražen v uredbi iz leta
1920. z besedami: »za izobraževanje (t. j. fabri-
kacijo) učiteljev in učiteljic na učiteljskih,
šolskih nadzornikov...«. Bistvena je za uni-
verzno tudi svoboda znanosti, ki jo garantira
avtonomija z voljenimi, ne pa po predlogu
ministra imenovanimi rektorji. Sicer pa če
tajte na drugem mestu objavljeno resolucijo
ljubl. filozof. fakult. Smešno pa je fakultet-
ski značaj viš. ped. šol. dokazovati z aka-
demskimi dijaškimi društvi. Tudi samo po-
slušanje predavanj na fakulteti ne zadostuje,
kajti odločilno je še to, kaj se zahteva pri
diplomskih izpitih, in teh absolventi viš. ped.
šol. niso delali na univerzi pred znanstveno
komisijo in ne po izpitnih pravilih in zahte-
vah, ki bi bile enake onim za diplomske iz-
pite na univerzi. Če bo treba, se o tem še la-
hko pogovorimo. Zavrtni pa moram takoj
kot popolnoma deplasirano primerjavo di-
plomskih izpitov pod c), pri čemer mimogre-
de ugotavljam, da so skoro vsi letošnji slo-
venski absolventi usposobljeni za pedago-
giško kot glavni predmet [a] oziroma b)], ki bi
ga pa vsi nikdar ne mogli poučevati, ker to-
liko mest, kakor je »pedagogov«, sploh ni.
Poučevati bi torej morali predmete, za katere
so usposobljeni pod c), in sicer namesto iz-
podrinjenih akademikov, ki imajo te skupne
za glavne predmete. — G. Jeglič z opazko o
svojih študijah dokazuje samo, da se čuti
še zaradi gimnazijske mature in 5 seme-
strov fakultete bolj trdnega v primeri z aka-
demiki, v čemer mu nihče ne oporeka, sicer
pa ne dokazuje nič drugega, kot to, kako
absurden je statut viš. ped. š., ki daje filo-
zofu 5. sem. s pedagoškim izpitom možnost,
da se sprejme komaj v I. sem. nižjega tečaja.
To se da primerjati samo še s pravili o di-
plomskem izpitu, ki milostno dovoljujejo tudi
diplomiranim absolventom univerze, da sme-
jo delati dipl. izp. na viš. ped. šoli. In res bo
najbolje, če naši mlajši profesorji gredo de-
lat še diplomski izpit na viš. ped. šolo, če
hočejo vzdržati konkurenco s privilegiranimi
pedagogi iz Zagreba.

Pa pravijo, da smo se spomnili učiteljske
izobrazbe šele sedaj. To seveda ni res. Pač
pa smo bili mnenja:

Če učiteljstvo misli, da je prava in edina
pot do višje izobrazbe skozi viš. ped. šolo,
»neka mu bude«. Mi pa smo drugega mnenja,
namreč, da vodi pot do resnične višje iz-
obrazbe edino skozi vseučilišče, da torej de-
lamo v interesu učitelstva, če mu dvigamo
učiteljsko na nivo srednjih šol, in tako
ustvarjamo možnost, da se nekoč odpro vra-
ta univerze tudi abiturientom učiteljskih.
Jasno je, da bo to mogoče edino tedaj, če se
bodo učili glavni naučni predmeti na učite-
ljskih po bistveno istih učnih programih ka-
kor na srednjih šolah, če bodo dobivali uč-
teljski enako občno izobrazbo kot sred-
nješolci in če bodo za ta nivo pouka na uč-
teljskih garantirali fakultetno izobraženi
profesorji, kakor store to na srednjih šolah.
Da bi se kdaj našla fakulteta, ki bi odprla
svoja vrata učiteljskemu naraščanju, čigar
vzgojo so »učitelji sami«, t. j. seveda absol-
venti viš. ped. š., vzeli v svoje roke, o tem
si pač nihče ne bo delal iluzij.

In tako smo tudi z veseljem sodelovali,
ko je prosvetni minister pozval učiteljske
zbornice učiteljskih, naj sestavijo predloge za no-
ve učne programe vseh predmetov, in ko jih
je posebna komisija (tudi ljubljansko moško
učiteljsko je bilo v njej zastopano po svo-
jem ravnatelju) končno redigirala in uvelja-
vila (ni res, da jih je sestavil Glavni prosv.
sav.). Ko je torej učiteljstvo samo mnogo
razpravljalo o svoji izobrazbi in sklicalo celo
anketo, smo mi brez tam-tama delali za edi-
no pravi temelj take izobrazbe. Pa se nam
drzne G. Jeglič kot edini argument očitati
»stari predsodek«, češ da trdimo: »Učiteljs-
ke ni in ni enakovredna šola z gimnazijo in
realno! Nasprotno, prav zaradi tega, ker mi
to enakovrednost dokazujemo, smatramo ab-
solvente viš. ped. šole za premalo usposob-
ljene za pouk naučnih predmetov na tem vi-
sokem nivoju učiteljskih.

G. Mrovlje v 15. številki »Učit. Tov.«
nehoti karizmatično karakterizira položaj pišo-
č: »Nasprotniki viš. ped. šole bodo oporekali:
»Ako država ne plača slušatelj univerz, za-
kaj bi morala plačevati slušatelje višje ped.
šole?« Res, upravičeno vprašanje, toda G.
Mrovlje naivno misli, da je odgovor lahek,
ko nadaljuje: »Nihče ne študira na viš. ped.
šoli radi tega, da bi izboljšal svoje materi-
alno stanje, ampak samo radi študija pred-
metov, za katere ima zanimanje, in da si po-
globi znanje.« Ko bi bilo to res, bi šli absol-
venti viš. ped. šole po končanih študijah na-
zaj na svoja mesta in bi tamkaj uporabljali
svoje poglobljeno znanje, kadar pa bi se nu-
dila prilika in potreba, da bi zasedli višja
mesta, za katera njihovi kolegi, ki nimajo
tega poglobljenega znanja, ne bi bili sposo-
bni, tedaj bi se oglasili in bi osnovnošolskemu
učiteljstvu priborili to, kar mu gre, pa ma-
gari tudi profesorsko mesto na učiteljski.
Da še nekaj omenim: V svojem referatu po-
sebej povdarjam, da nimamo nič proti temu,
če se smatrajo absolventi viš. ped. šole kot
najbolj sposobni za tisto delo, ki ga imenu-
jemo »šolski rad«, za praktično vzgojo uč-

teljskih kandidatov, nadalje za pouk posebne
metodike osnovnošolskih predmetov ter za
vzorni pouk na vadnicah.

Končno priporočam, da si absolventi viš.
ped. šole vzamejo k sreči besede g. prosvet-
nega ministra (gl. »Učit. Tov.« zadnja štev.,
stran 4.), ki je rekel: »Tudi absolventi višje-
ga tečaja bi morali poučevati na meščanskih
šolah, kot poučujejo tudi profesorji v prvih
razredih gimnazije.« Nekdanji prosvetni mi-
nister Vukičević pa je v svojem govoru v
parlamentu dne 12. III. 1927 sploh obsodil
viš. ped. šolo, in sicer tako: »Imamo dve pe-
dagoške šole: u Beogradu in Zagrebu. U tim
pedagoškim školama ima 500 učenika koji su
učitelji, koji primaju platu i sve prinaldžno-
sti koji im, kao činovnicima pripadaju. Go-
spodo, ja moram da polazim od toga, da ka-
žem, koliko košta učenje. Dok jedan dak
gimnaziski državu košta godišnje 1200 Din,
dotle školovanje jednoga studenta pedago-
ške škole košta oko 26.000 Din.

Gospodo, pitanje je, da li može i nekak-
va zemlja u kojoj se kopa zlato da izade na
kraj, a kamo li mi u ovakvim finansijskim
prilikama i sa ovakvom privrednom i eko-
nomskom krizom. Zašto se spremaju učenici
pedagoških škola? — Da prošire svoje uči-
teljsko obrazovanje. Niko ne može biti pro-
tiv toga da oni prošire svoje obrazovanje. Na
protiv to je vrlo korisno, čak ako hoćete i
potrebno. Može biti da treba uzeti u razma-
tranje i ovo: da li učiteljska škola ne treba
da se poveća još za jednu godinu učenja. Ali
vidite mora se voditi računa i o tome i mora
se ovo kazati, da iz tih pedagoških škola na-
stavnici sa steknutim višim obrazovanjem
ne idu posle za učitelje osnovnih škola, nego
ovi pretenduju da budu ili profesori učitelj-
skih škola ili sreski ili okružni školski nad-
zornici.

Za profesore učiteljskih škola, po mojoj
oceni, viša pedagoška škola mala je kvalifi-
kacija. Za profesore treba da bude univer-
zitetno obrazovanje. Za profesore učitelj-
ske škole i za pedagoške predmete, koji se
po učiteljskim školama spremaju, možemo
stvoriti pedagoški fakultet, koji će davati
profesore učiteljskih škola sa višom pedago-
škom spremom. Gospodo, može se učiniti i
to, da se dozvoli, da odlični učitelji sa do-
punskim ispitom mogu steći pravo da uče
viši pedagoški fakultet na univerzitetu. Ali
onda će svršiti univerzitet i imaće mnogo
bolju i jaču spremu, nego što mogu izneti iz
više pedagoške škole, da bi mogli biti profes-
sori. Ja govorim o profesorima učiteljskih
škola. Gospodo, oni kao sreski školski nad-
zornici mogu sasvim lepo poslužiti. Ali vi-
dite, broj sreskih nadzornika, broj nastav-
nika građanskih škola sasvim je prestigao, i
ovaj njihov broj 500 dovoljan je za veliki
broj godina.

Ali prosvetni minister Vukičević tudi ni
bil dobro poučen o viš. ped. šoli, kakor g.
Jeglič očita nam? Ne, ampak viš. ped. šola
je »politikum«, kakor to dokazuje tudi njena
zgodovina, ne pa pravo višje izobraževališče
za učitelje.

II.*

Na izvajanja g. J. v zadnjem »Učit. Tov.«
moram ugotoviti, da ni nihče nikjer trdil, da
bi se po urad. zak. ne smela šteti službena
leta v II. kat. za osnovno plačo v I. kat.; da
pa je dovoljvanje 4-letnih študijskih dopu-
stov — in s tem tudi štetje študijskih let za
osnovno plačo — protežiranje, priznava g. J.
sam, toda njegovo zagovarjanje tega prote-
žiranja je — milo rečeno — neresno. Za re-
nično višje izobraževanje privoščimo učite-
ljem vse beneficije, saj jih želimo tudi zase,
za izigravanje te višje izobrazbe (s tem iz-
razom karakterizira E. V. v zadnjem »Učit.
Tov.« prav dobro sedanjí smoter viš. ped.
šole) pa nikakor ne. — Tudi je čisto v redu,
da se štejejo po odbitku 4 študijskih let
službena leta v II. kat. za položaje v I. kat.,
ni pa v redu, temveč v nasprotju s čl. 64. ur.
zak., če se to zgodi, predno je opravljen pro-
fesorjski izpit. Tu ne pomaga nobeno besed-
čenje o stalnosti in položajih v II. kat., tudi
ne izgovarjanje na »slučaje iz l. 1924. in po-
zneje«, kajti čl. 64. urad. zak. je popolnoma
jasen: »Če prestopi uradnik v skupino, za
katero je pogoj tudi opravljen državni stro-
kovni izpit, mora **predhodno** opraviti izpit
po predpisih stroke, v katero vstopa«. Tudi
poštnemu uradniku, ki je znan g. u. š., ni za-
dostoval za prestop v I/6 samo diplomski iz-
pit, temveč je moral imeti tudi strokovni iz-
pit, ki je predpisan za I/6. v poštni službi.

V kolikor gg. absolventi polemizirajo
proti trditvam, ki jih niso našli pri nas, am-
pak so si jih sami postavili, da lahko po njih
udrihajo — delajo na demagoški način, v ko-
likor pa so skušali omajati naše resolucije
in argumente, se jim to absolutno ni posre-
čilo. Čas pa bi že bil, da se škandaloznemu
polažu na slov. učiteljskih napravi konec
s tem, da prosv. minister da vseh 9 ne 6!) ab-
solvntov viš. ped. šole na razpoložanje. Gg.
absolventi naj »nelepo akcijo« izpodrivnja
končajo, pa bomo z g. Šilihom tudi mi za-
dovoljni in eden naših kolegov n. pr. bode
lahko nadaljeval svoj bolezenski dopust, s
katerega se je moral vrniti, da mu med tem
ne zasede mesta »pedagog« iz Zagreba. V
bodoče pa se naj prosvetna uprava prej pre-
priča, ali je na kakem zavodu sploh potreba
po novih učnih močeh in ali se te morejo v
okviru svojih kvalifikacij pravilno zaposliti
— o kakem zasedanju izpraznjenih mest po
konkurzu itak ne sanjamo.

Na tem omejenem prostoru mi ni mož-
no na vse reagirati, kar bi bilo še treba, pa
mislim, da je za vsakega razsodnega človeka
zadeva dovolj jasna — slov. profesorji so v

* Vso odgovornost glede članka prep-
ščamo piscu. Uredništvo.

„Srečna sem“

pravi razumna Mica.
„Moje življenje je
neskaljena sreča.
Pranje je najtežje
delo v hiši, toda
jaz se s tem ne mu-
čim, ker mesto mene
RADION pere sam.“

Varuje perilo!

sodbi o njej popolnoma soglasni. — Samo to
bi še vprašal: Zakaj pa se absolventi viš. ped.
šol niso dali nastaviti za šolske nadzornike,
saj imajo po uredbi in čl. 14. pravil tudi za
ta službena mesta »kvalifikacijo« in »pra-
va«? Pač zato, ker bi pri učiteljskem naleteli
še na čisto drugačen odpor, kakor to kaže
glas E. V. iz njegovih vrst v zadnjem »Učit.
Tovarišu«.

IVO TROŠT:

„Šolski list“ in borba proti „Zvončku“.

V štev. 16. »Učit. Tov.« sta priobčena
dva članka: Alfonz Kopriva — Ali je res po-
trebno in Albert Zerjav — Borba proti
»Zvončku«. Poslednji je odgovor tov. J. L.
na istoimeni članek v »Slov. Narodu« št. 256.
Prvi obravnava vprašanje osnovnošolskih
knjig v zvezi s preosnovo »Zvončka« v cen-
tralni mladinski list, ki bi pa moral prinašati
v primerni obliki šolsko gradivo, kakor je
vršil to delo kmalu po preobratu osnovni
»Šolski list«. Iz obeh člankov zveni tožba:
Ni in ni primernih beril oziroma čtiva, ki bi
nam bilo podlaga pri obravnavi realij. Celo
med leposlovjem ni posebne izbire. Torej
suša povsod. In drugi članek vendar junaško
zavaruje borbo proti »Zvončku«: saj nam ne
primanjkuje tega ognja, ki nekaternikom ni
všeč; polne in ustvarjajoče in zrele mlad-
dosti!...

Resnično smo se v l. 1919. in 1920. raz-
veselili »Šolskega lista«. Škoda, da se pod-
jetje ni nadaljevalo! Le prehitro smo se zo-
pet založili s čitankami, kjer je bilo in je še
natrpano gradivo kar za več let. Gradivo,
kakršno je zbiratelj imel v naglici najbližje.
Saj vemo, da mladini ne ugaja vse, kar je v
knjigi. Ne ugajajo ji niti pesmice, ne pove-
stice, pisane nalašč za njo. Zakaj? Ker je
težava pisanje za mladino: čvrsto, živo, ne-
ugnano, objestno. Ugajal bi ji najbrž šele pi-
sec iz njenih lastnih vrst, ki bi pa moral biti
sam čvrst, živ, neugnan, objesten, junaški in
odrepan kot ona sama in še nekoliko več. To
mislim v leposlovju. Radi tvarine realističnim
spisom ji ne ustreže nobeden — niti Erjavce
ne vselej.

Le pogledimo 30 letnikov »Zvončka«! Ko-
liko je v njih priobčenih realnih spisov? Pre-
cejšnje število. A za katere mara naša mla-
dina? So nekateri s slikami iz rastlinstva,
živalstva in fizike, ki so ji deloma všeč, a ne
vsi. Pogrešamo pa zgodovinsko gradivo in
zemljepisno snov, ki je ostala do malega ne-
dotaknjena. (Tov. A. Potočniku vsa čast! Škoda,
da ni takih Lojzetov več!) In vendar
je naša zemlja lepa, naša zgodovina tako bo-
gata, polna žalostnih in tožnih dogodkov.

Toda delavcev ni, ki bi jo znali obdelat
vati za otroško srce in — oko. Težava je pri-
sati za mladino realistične sestavke, ki bi se
jih oklenila in oklepala z veseljem. Na tem
polju nimamo mnogo pokazati in dvomim,
če bo kmalu bolje. Če je neuspeh že z lepo-
slovjem, je prava smola z realijami v lepo-
slovni obliki. Več kot knjiga mora biti mla-
dini učitelj sam. Srečen, kdor ima toliko
spretnosti, da je mladini živa knjiga v vseh
predmetih. A redki so taki možje. Kapo sne-
maj vpricho njih!

Zato pozdravljam misel »Šolskega lista«
ali »Mladinskega lista« za učno snov, kjer bi
se naj zbiralo gradivo, ki bi bilo zares upo-
rabno za šolsko prakso in ne le za ponavlja-
nje kakor doslej. To gradivo naj bi zbiral
»Šolski list« iz obeh oblasti, iz vseh okrajnih
učiteljskih društev. Posamezni strokovnjaki:
zgodovinarji, zemljepisci, naravoslovci naj bi
tu zastavili pero in objavljali na podlagi last-
ne prakse svoje najboljše uspehe. Prosvetni
odbor učiteljskega društva naj bi to zbiral
in izbiral ter z najbolj uspešni izdelki zala-
gal centralo »Šolskega lista«. Tu bi iz vsega
dobrega poiskali najboljšo — za mladino.
Morda bi ostala še drobtina za »Zvonček«,
ki ga pa ne kaže obteževati s pregledova-
njem in izdavanjem gradiva za realije. Nje-
gov smoter je in ostane drugačen in v tem
ga je treba podpirati. Tudi on je velik po-
moček za poglobljanje in ponavljanje, za
kladnica domoljubja, resnice...

»Šolski list« naj bi prejemala šolska mla-
dina. V njem naj bi bile najnovejše vesti od
blizu in daleč. Tudi otroški kotiček z risbami
naj bi pomagal. Z leti bi imeli zbirko zrelih
sestavkov za vse čitanke. Seveda bi morali
tudi pomagati vsi, ki so polni ustvarjajoče in
zrele mladosti. Na delo! Učiteljstvo obeh
slov. oblasti je že večkrat pokazalo, da se za-
veda svoje naloge. Pokaže naj še sedaj! Mno-
go sreče s »Šolskim listom«! »Zvončku« pa
sredi najboljših sodržnikov še 30 let!

BLUZE, opal, svila, crep de chine
v najmodernejših vzorcih.

P. MAGDIČ, Ljubljana.

Velika izbira! Oglejte si izložbo!

ČLANSKIH SEZNAMOV SE NISO PO-
SLALA SLEDEČA DRUŠTVA:

CELJSKO, ČRNOMELJSKO, GORNJE-
GRAJSKO, DOLNJELENDAVSKO, LITIJSKO,
MARIBOR DESNI IN LEVI BREG,
MARIBOR IN BLIŽNJA OKOLICA, MA-
RENBERSKO, SVETOLENARSKO, SLO-
VENJEBISTRIŠKO, ŠOŠTANJSKO.

UPRAVA.

Splošne vesti.

KAJ PA NASE GOSPODARSKE USTANOVE?

(Ob ustanavljanju »Učiteljske gospodarske poslovalnice«.)

Brez dvoma. Idejno življenje v naši stanovski organizaciji še ni bilo nikoli tako pestro, bujno in bogato, kakor je zadnja leta, posebno pa še v zadnjem času. Vse polno važnih in skoro neodločljivih problemov trka od dneva do dneva z večjo silo na vrata naše organizacije in terja, da se ž njimi peča, peča prav temeljito. To so problemi, ki globoko segajo v organizacijo samo kot tako, ki tanjšajo v prvi vrsti šolo in naš stan ter njuno bodočnost, a režejo v meso tudi najširšim plastem našega naroda in oblikujejo njegovo bodočnost.

Ni moj namen, da bi se podrobneje spuščal danes v vsa ta razna vprašanja. Pribiti hočem mimogrede dejstvo, da se v naši organizaciji še nikoli ni delalo na tako širokem in raznolikem polju, da še nikoli ni delalo tako intenzivno in z neko posebno vnetostjo naših ljudi! Povsod se pojavljajo mlade, sveže in idejne moči, polne borbenosti in kipečega življenja. In kdo bi se izmed nas starejših ne razveselil teh novih borcev v našem stanu! In če bi naša organizacija ne storila drugega, kakor da je oprostila te mlade speče sile mrtvila, ter jih je vzbudila k novemu smotnemu delu, že to je veliko, zelo veliko. Zakaj ravno samo ti ljudje so nam porok, da pojde to delo naprej kljub in proti vsemu k svojemu cilju.

Da pa pišem te vrste imam poseben vzrok.

V našem stanovskem in izvenstanovskem današnjem vrvenju in idejnem življenju se kaj rado pozablja na materialni temelj, na katerem mora sloneti vse drugo. Naj bodo ideje še tako dobre, času primerne in potrebne, naj se za njihovo uresničenje borimo še s takim navdušenjem, vse to se bode preje ali sleje zrušilo, ako nima dobre materialne podlage. Zakaj, kdor se hoče vztrajno boriti za idejo, za njo živeti in delati, ta mora biti prost vseh drugih, predvsem pa gmotnih skrbi. Za uresničenje tudi zdravih in dobrih idej pa je treba dolge in žilave borbe. Tako je bilo vedno in tudi sedaj ne bo drugače.

Ako se ozremo na katerokoli dobro organizacijo, povsod vidimo, da črpa svojo silo za idejni boj iz svojih gospodarskih fundacij. Le naš stan je bil doslej izjema in misli, da bo s samimi golimi idejami preobrazil svet in ljudi. Nihče pa bi mu ne privoščil izmed nas in naših prijateljev, da bi v tem pogledu doživel nekega dne — razočaranje. Zato bi moral iti boj za gospodarsko osamosvojitve pravzaprav pred bojem za idejami. Če pa že to ni bilo mogoče, pa mora iti gospodarski boj vsaj vzporedno z idejnim. Ustvariti si moramo vse pogoje, da ne bode naš še itak gmotno šibek stan črpal vseh sredstev iz lastnega že skoraj praznega žepa, ampak da mu bodo dovajale vedno novih gmotnih moči razne gospodarske organizacije. Danes uvišdevamo vsi, da moramo svoj tisk, svojo organizacijo reorganizirati in izpopolniti. Za to so neobhodno potrebne gmotne žrtve. Na drugi strani pa nas sila naš gmotni položaj, da gremo z organizacijskim davkom navzdol. Oboje je potrebno, a si je v ostrem in nepremostljivem nasprotju. Kje je izhod?

Izhod bi moral biti v naših gospodarskih ustanovah. Kje so? Deloma ali največ še na papirju ali pa še na tem ne. Učiteljski dom v Ljubljani se že stavi 35 let, v Mariboru 6 let. In še danes mnogi ne vidijo njune potrebe! Učiteljska tiskarna, ki bi bila lahko v tem oziru prav izdatno pomagala, potrebuje sama pomoči in jo bo potrebovala še dolgo vrsto let. Nekaj socialnih ustanov ima tudi — razven naše »Samopomoči« — samo na papirju. In kako krvavo bi rabilo naše članstvo že v sedanjih razmerah te ustanove. In kako krvavo jih bode rabilo v bodoče, o tem nikdo ne razmišlja!

In vendar! Izhod se mora najti na ta ali oni način. Temelj raznim gospodarskim institucijam ravnokar postavljamo. »Učiteljska gospodarska poslovalnica« se snuje. Ako si jo prav osnujemo in se vsi zavedamo njene velikega pomena za naš stan, lahko postane ravno ona naša gospodarska centralna ustanova.

O vsem tem bi moral razmišljati vsak izmed nas, ne samo vodstvo in par posameznikov v raznih odsekih. Imejmo vsi vedno pred očmi: Idejno delo bo imelo le tedaj uspeh, če bomo imeli dobro materialno podlago.

Hren.

— Seja širjega sosveta se vrši na Zidanem mostu dne 8. decembra t. l. po sporedu, kakor je bil objavljen v zadnji številki. Predsedniki, ki se seje sami ne morejo udeležiti, morajo poslati na sejo svoje pooblaščenice.

— »Krščansko učitelstvo na plan!« tako kliče »Slovenec« od srede, ki ostro kritikuje projekt osnovnošolskega zakona. Vso krivdo za ta projekt hoče zvreči na UJU ter se trudi, da bi zopet razdvojil učitelstvo s pomočjo tega vprašanja. Že dejstvo, da napada projekt časopisje vladnih pristašev kaže, da nekaj ni zdravega in v redu. Projekt vendar ni izšel iz UJU in ni delo UJU, ampak je načrt, katerega je odobril ministrski svet, ki mu predseduje g. dr. Korošec in je predlog vlade, ki ji je predsednik g. dr. Korošec. V vprašanju verskega pouka stoji srbsko učitelstvo pač na svojem dosedanjem stališču medtem ko se je večina slovenskega učitelstva že svojčas izrekla, da naj ta predmet poučujejo katehetje. To ne povdarjamo moreda iz kake oportunitete, ker je sedaj SLS na vladi in nam je predložila projekt, ki je nasproten temu stališču, temveč se sklicujemo

na to, ker je to istina in je bilo to stališče zavzeto že pred časom, ko SLS ni bila v oblasti. Vsako beganje s tem vprašanjem je neopravičeno ter naj gg. okoli »Slovenca« to točko v projektu osnovnošolskega zakona napišejo na svoj račun, ne pa na račun UJU ter naj v tisto smer tudi obrnejo svoje izpade!

— Halo — razlike, razlike dobite, jih že imate! Izplačilo uradniških razlik je državotvorno delo par excellence. Z izplačilom razlik je napravila naša država ogromen korak z Balkana proti Evropi, tako piše neki naš politični dnevnik in razklada na dolgo in široko o velikanski zaslugi vlade pri tej akciji. Veseli nas neizmerno, da smo se slednjič priklopili na Balkanu do primitivnega pojma o poštenosti. Žal nam pa je politikov, ki razglašajo, da je plačati star, umazan dolg že — državotvorno delo par excellence! Da je napravila vlada s tem delom (?) prvi korak z Balkana proti Evropi, ne bi podčrtali, kakor je to storil članek v dnevniku, ampak bi zapisali, da ima vlada šele namen napraviti prvi korak z Balkana. Zelimo, da se ne uresniči basen o žabi in volu. Bog pomagaj, v svet trobite s tako trobento, da se moramo smejati. In kaj si mislijo o nas preljudi naši sosedje? Čuje se slavošpev, ko da bi nam vlada naklonila milijone za sv. Miklavža v zlato, z rdečim trakom prevezani škatljici. Iz neskončne dobrotljivosti in širokogrudnosti! — Kaj pa naše organizacije in ves naš pritisk na merodajne »faktorje«? Oprostite — edina Vaša zasluga je v tem, da ste za naše zahteve postali dostopnejši nego pred leti. Saj so in ste vedno eni in isti na vladi! Ali ne? Sicer se pa v zasebnem življenju baha samo bankeroten človek s tem, da je plačal več let star dolg in še brez obresti. Nikar pa ne mislite, da smo naperili ost proti sedaj vladajočim strankam. — Izjavljamo odkrito in iskreno, da bi udarili z betonom po vsaki politični stranki in vladi, ki bi se upala hvalisati in se povzdigovati v nebesa samo zato, ker je storila svojo prokletost. — In še nekaj moramo grajati ter obsoditi. Ves trgovski svet do branjev se namreč že veseli »razlik«, ki jih dobe od nas. Famosni članek v političnem dnevniku jih je že vnaprej znosil in raztrosil po štacunah in stojnicah. Kar trobentate v svet o blagru razlik, je samo voda na mlin spekulativ in oderuhov! Bojimo se, da je ta neokusni alarm samo poziv za prenumeriranje vseh življenjskih potrebščin. Saj trobezljate kar o milijonih, ki se bodo stekli kakor srebrni potoki v nenasitne žepe lakomnikov. Kakšno veselje v Izraelu! In mi, mi pa se ničesar ne vemo o razlikah — ker se nam zdi, da jih dobimo, če jih sploh dobimo, v najboljšem slučaju šele drugo leto z novim proračunom, ki se prične z ominožnim — 1. aprilom. (Naš Glas).

— Mazovo računalno. Po šolah ponuja nekdo »aparate« za štetje, seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje za nižjo stopnjo osnovne šole, pod imenom »Mazovo računalno«. S takim mehanizmom se doseže pač vse prej kot razumno računanje! Služil bi lahko edino le za uveritev rezultatov pri računanju; toda za to vendar ni treba aparata, ki stane 40 Din in se čim prej pokvari! Zato svarim pred nabavo. — A. Osterc.

— Zaradi nameščenj po čl. 71. Izvršni odbor UJU se je obrnil na ministrstvo prosvete s pritožbo ljubljanskega poverjenišva UJU radi premeščenj slovenskega učitelstva po čl. 71. uradniškega zakona, ki naj bi se uporabljal le v skrajni sili in kjer to zahteva državna potreba. — Izvršni odbor prosi, v smislu gornjega dopisa, za preklie dveh odlokov prosvetnega oddelka in za dosedaj običajno spopolnjenje teh mest.

— »Neverjetna zahteva UJU.« »Slovenec« od torika prinaša notico glede zahtev UJU z ozirom na šolski zakon. Ker apelirja na slovensko učitelstvo, kakšno stališče zavzema, objavljamo, da bo stališče glede zadnjega projekta šolskega zakona za osnovne šole zavzel širji sosvet Pov. UJU — Ljubljana, ki je sklican na sejo dne 8. decembra t. l. na Zidanem mostu.

— Novi ljudskošolski zakon v razpravi. Dne 23. novembra je imel odbor za proučevanje ljudskošolskega zakona prvo sejo. Prosvetni minister je izjavil, da je novi predlog sestavljen iz dosedanjih štirih predlogov. Upa, da bo debata pripomogla, da bo dosežen sporazum. Kakor znano, so se proti osnutku novega šolskega zakona posebno ostro izjavili Nemci, ki so imeli za to posebno sejo v Banatu, dalje Madžari, v zadnjem času so na parlamentarne klube pritisnili tudi Rusini v naši državi, ki zahtevajo ljudske šole z rusinskim učnim jezikom in rusinskim veroukom.

— Uredništvu »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani. Naslov prosim, da vstavi popravek z ozirom na poročilo kamniškega učiteljskega društva o obnem zboru, in sicer: »Tov. Arrigler ni zahteval podrobnega računa za samoizobražbo, ampak za naraščajočo in to pri gospodarskem odseku ob priliki pokrajinske skupščine.« — Tajnik. — Op. uredn.: Uredništvo je priobčilo društveno poročilo kamniškega društva neizpremenjeno, kakor ga je prejelo v rokopisu.

— Iz poverjenišva. 1. Z okrožnico štev. 245 z dne 24. oktobra t. l. smo prosili vsa okrajna učiteljska društva, da nam do 15. novembra t. l. sporoče imena vsega učitelstva v okraju, ki je došlo iz Primorja, pa bodisi, da je stalno ali pogodbeno nastavljeno. Doselej so se tej prošnji odzvali: belokranjsko, kozjansko, kranjsko, litijsko, ljutomersko, murskoboško, novomeško, ormoško, savinjsko in šmarnsko-rogaško društvo. Prosimo, da zadostne prošnji še ostala društva, tudi negativno. 2. Mnogo društev še do danes ni poslalo članskih izkazov. Tudi ta društva prosimo, da store takoj svojo dolžnost.

Poverjenišvo UJU v Ljubljani.

— Pravila UJU. Od Izvršnega odbora v Beogradu je prejelo poverjenišvo nastopni dopis: »V številki 15. od 15. novembra t. l. je priobčil »Učiteljski Tovariš« članek gosp. Dušana Price o ideologiji in obliki učiteljske organizacije. V opombi pod člankom je določilo uredništvo, da je to službeno mišljenje Izvršnega odbora in dela srbskega učitelstva, ki se ne strinja s celjsko resolucijo.

Dostavljamo, da to ni mišljenje Izvršnega odbora. Izvršni odbor še ni vzel tega vprašanja v diskusijo, ali hoče ga vzeti potem, ko zasliši o tem vsa poverjenišva. Izvršni odbor bo ob svojem času zavzel svoje stališče in o tem poročal.

— Gibanje avstrijskega uradništva. Avstrijsko uradništvo je stavilo vladi več zahtev, med katerimi je najvažnejše vsakoletno izplačilo trinajste mesečne plače. Da se ta akcija podpre, se pravkar vrše po celi Avstriji uradniški shodi, pri katerih je na tisoče državnih nameščencev manifestiralo za svoje postulate. (»Naš Glas«).

— »Ave Marija«, za štiri moške ali štiri ženske glasove. Uglasbil Leopold Belar v Ljubljani. Založil skladatelj. Natisnil I. R. Milic. 1885. Sedaj nanovo izdal prof. dr. A. Belar, dež. šol. nadz. v pok. s sledečim posvetilom: »Pred 43 leti je zložil Ave Marijo moj blagopokojni oče, ko je bival v Gorjah na oddihu. Takrat je popeval na Bledu in v Ljubljani operni pevec Franc Naval po pesem, katero je moj oče zložil prav za njegov glas. Skladba je vzrasla z Marijinega, pred 100 leti tako imenovanega Blejskega jezera in je svoj čas ganila slehernega poslušalca, ako je zadel Navalov medeni tenor. Ob 100-letnici rojstva, t. j. 27. X. 1828 skladatelja »Oče večni« še danes povsod dobro poznane slovenske maše, izdaja to pesemko na novo njegov hvaležni sin.

— »Narodne pravljice iz Prekmurja«. II. zvezek, je ravnokar izšel v založbi »Učit. doma« v Mariboru. Lična knjižica obsega deset zanimivih narodnih pravljic ter deset ilustracij na osmih tiskovnih polah. Dobre pravljice so otrokom še vedno zelo priljubljeno čtivo. Zakaj pravljice svet je otroški svet. Knjižica je jako primerno darilo naši deci za Miklavža ali Božič. Izpolnila pa bo svojo nalogo tudi v šolski knjižnici. Trdo vezana stane 16 Din, broširana pa 11 Din. Sežite po njej!

— Pomagajte obmejni šoli! Šole, ki imajo morda kako Widrovo »Prvo čitanko«, Rapetovo »Četrto čitanko« in Ganglovo »Drugo čitanko« odveč, ljudno naprošam, da jo podarijo obmejni koroški deci in pošljejo na naslov: Upraviteljstvo šole v Lokovici, pošta Prevalje.

Obleke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

— Ali ste že naročili »Ročni katalog« za šolsko leto 1928/29, ki vsebuje vse najnovejšje odredbe in navodila in stane le 16 Din. — Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.

Skrbna mati ne daje otrokom prave kave, temveč jim kuha redno ŽIKO. Ve, da je ŽIKA izdelana iz rženega slada, ki je kot hranilo neprecenljive vrednosti za rast človeka.

Spas za domačicu je Radion. Pranje rublja joj ne odnosi suviše vremena, imade dakle prilike, da se brine za ostale kućne poslove. Sa Radionom pruže se svakome sredstvo za pranje, kojim se pere bez ikakovog truda i da se rublje ne ošteti.

za šolsko leto 1928/29 je izšel in stane 16 Din. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska 6

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

Prva, resnično prava knjiga o džungli

Dhan Gopal Mukerđži

„Mladost v džungli“

pomeni za vsakogar močno sveže doživetje, saj je prva res pristna džungelska knjiga, ki prihaja v slovenskem prevodu JOSIPA VIDMARJA na naš književni trg. Naši mladini bo knjiga prinesla Miklavža in Božič, kot le še katerikrat v dobrih, starih časih.

Vezana v celo platno, z originalnim ovitkom akad. slikarja Božidar Jakaca, in tiskana na najfinejšem papirju, stane knjiga Din 60.—, broširana pa Din 48.—.

„Založba Svet“, Ljubljana poštni predal 260.

Modrih
je nekdanje slovelo v stari Grčiji po svoji modrosti.
Danes je le ona pridna gospodinja modra, katere izkoristi 7 prednosti, ki jih nudi
Schicht Terpentin Milo s svojimi prednostmi

Obrambni vestnik.

JE RES IN NI RES.

Tov. Kontler priobčuje popravek v 15. številki »Učit. Tovariša«, kjer navaja moje podatke o pisavi »Népujsága« kot neresnične. Sodnijsko zapriseženi tolmač madžarskega jezika mi je članek prevedel v slovensčino. Tretji do peti odstavek članka Toronyi Julia: »Poplačano svoje dolgov« v »Népujsága« štev. 18. od 26. VIII. 1928 se glasi:

V začetku tega leta se je stvar začela.

Šolski upravitelji mariborske oblasti so imeli upraviteljski sestanek v Mariboru. Navzoči so lahko podali svoje prošnje, potožili svoje gorje, kje in kakšne spremembe bi bile potrebne, da bi naobrazba naroda lahko nemoteno napredovala. Tukaj je izbruhnila z vso vehemenco tista zahteva, da je potreba vse učitelje domačine odstraniti iz Prekmurja. »Ven z domačini«, je gremlo po dvorani in mi nekateri, ki smo se udeležili sestanka — smo čutili, da tu ni govora o trenutnem izbruhu strasti, ampak da je to pripravljen napad, ki je hotel izsiliti odobravanje v navzočnosti zastopnika oblastne prosvetne uprave.

Izmed navzočih upraviteljev domačinov, ki smo bili na sestanku smo nekateri odločno protestirali proti takemu nastopu. Komaj nekaj dni na to pa je prišel odgovor v stanovskem listu, v katerem je opravičeval anonimni avtor tega članka — ki je kakor se je pozneje dognalo tov. Hočevar iz Kroga — o potrebi napada na upraviteljskem sestanku v Mariboru. Obenem pa se je tudi dognalo, da je bil oni napadalni članek naročen, napisati ga je dalo ljubljansko vodstvo učiteljskega združenja.

Iz navedenih treh odstavkov je razvidno, da so moje navedbe resnične. — Komentarija mislim ni potreba!

V Krogu, 25. novembra 1928.

Ciril Hočevar.

—ob V nekem kraju Slovenskih goric, kjer so obdržali poletne počitnice, je bilo nekaj staršev naznanjenih radi izostajanja otrok. »Slovenski Gospodar« z dne 1. nov. t. l. je reagiral na to dejstvo s posebnim člankom. Ko najprej obesi »krivdo« za poletne počitnice na vrat »liberalnemu advokatu« in šolskemu upravitelju, zaključuje sledeče: »... Proti kazenskemu nalogu se naj ti ljudje pismeno pritožijo takoj, ali pa naj gredo na okrajno glavarstvo in dajo tam na zapisnik, da so mislili, da veljajo tudi za S. L. jesenske počitnice, kakor povsod drugod v okraju. Opozorite ljudi, da sem prosil pri višji šolski oblasti, naj se kazni ljudem odpustijo. — Fr. Žebot.« — Čudno, da mora ljudstvu povedati šole g. poslanec, zakaj pravzaprav ni pošljalo otrok redno v šolo! Kako on to svoje postopanje združuje s krščansko moralno, ostane seveda njegova tajnost. — Opozoriti pa hočemo zlasti na zadnji stavek, ki je za naše razmere žal simptomatičen. Da tukajšnje šolske oblasti postopajo vestno po predpisih, menda priznava vsak; zato je vsaka intervencija odveč in so oblasti čisto opravičene, če jo odklanjajo kot žaljivo. Z objavami, kakor je gornja, pa se pri ljudstvu naravnost izpodkopa ugled oblastim; saj prikazuje uradništvo kot samovoljno ljudi, ki delajo, kar se jim zljubi ali kakor ta ali oni »vplivni« želi. Gest, kakor je ta, je žal naša javno življenje že polno. — Pravzaprav je siljenje k šolske mu obisku nesmisel, skoro ravno tako kakor siljenje k ljubezni. Zato so nelogične tudi tozadevne kazni. Dvomim pa, da bi gotovim gg. poslancem bilo po volji, da se te kazni odpravijo. Kako naj sicer ljudstvu izkazujejo svojo milost?

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

Za naročilo zadošča dopisnica. (Gg. učitelji poseben popust.)

dobavlja po najnižji ceni „MATIČNA KNJIGARNA“ LJUBLJANA

Pokret učiteljic.

—ž Poročene učiteljice. Čudim se, da se pri vnebovpijoči krivici, ki se godi že leta in leta učiteljicam, ki so poročene z učitelji ali drugimi državnimi uradniki, tako malo sliši iz naših vrst! Saj gotovo nobena z državnim uradnikom poročena učiteljica ne more biti zadovoljna s tem, da je zapostavljena za to varišico poročeno z neuradnikom! Zapostavljena samo pri dohodkih, kajti pri razdelitvi dela se nas vsikdar in povsod popolnoma pravično spomnijo. Tovarišica, poročena n. pr. s posestnikom, odvetnikom, zdravnikom ali podobnim, dobiva celo draginjsko doklado in večjo stanarino, dočim dobiva z državnim uradnikom poročena učiteljica samo polovično doklado in nobene stanarine, torej se ji odtegne polovična doklada in cela stanarina. Na intervencijo poslancev UJU je odgovoril g. minister prosvete, da poročeni učiteljice ne more izenačiti z učitelji, ker je treba štediti in ker imajo učiteljice več dopustov od moških. Ali je g. ministru znano, da se štedi samo pri učiteljicah, ki so poročene z državnimi uradniki? Da imajo one učiteljice, ki so poročene z neuradniki, že z učitelji izenačene prejemke? Da je treba torej izenačiti samo še one učiteljice, ki so poročene z državnimi uradniki! Tovarišice, poročene z državnimi uradniki povzdignite svoj glas, da se nam ta krivica, pri sprejetju novega šolskega zakona popravi! Tudi po verjeništvu UJU prosimo, da nas v tej naši upravičeni zahtevi podpira in ne odneha prej, dokler ne bomo z državnimi uradniki poročene učiteljice izenačene z drugimi poročeni učiteljicami.

Naša omladina.

—om Mariborski učiteljskišniki so v nedeljo priredili na svojem zavodu Tolstojevo proslavo. Tako so se pri nas vsaj ti spomnili 100-letnice rojstva velikega misleca, vzgojitelja in človekoljuba. Spored je obsegal par govorov, recitacije odlomkov iz Tolstojevih del, orkestralne in solo točke. Proslava je prav čedno uspela in je pokazala lepe zmožnosti naših bodočih tovarišev. Prav markantno je bila očrtana Tolstega šola na Jasni poljani. — Dasi je bil čas prireditve silno neprikladen — lepa jesenska nedelja popoldne ob treh — kljub temu so prireditelji zaslužili več pozornosti od strani občinstva, zlasti pa še od strani učiteljstva. Učiteljskišniki so bili zbrani menda polnoštevilno, tudi učiteljskišnic je bilo lepo število. A razen ravnatelja, par profesorjev in šestorice učiteljstva, ni bilo nikogar, dasi je bila prireditev razglašena v javnosti in med učiteljstvom.

Osebne zadeve.

—i Imenovanja. Marija Vidmar iz II. deškliške meščanske šole na II. deško meščansko šolo v Ljubljani; Ivanka Prosenc iz meščanske šole v Krškem na meščansko šolo v Trzinu; Just Hvala z osnovne šole v Poljanah na meščansko šolo v Trbovljah; Ida Labernik iz Cernšenika v Lichtenturnov zavod v Ljubljani; Ernestina Kerjanc iz Lichtenturnovega zavoda dodeljena računovodstvu v Ljubljani; Emilija Kristan iz Repen v Borovnici; Marija Ložar iz Morav na Črnuče; Gabrijela Treo iz Vrhnike v Velike Lašče; Pavla Peitler-Leskovec iz Zagorja v pisarno državnega nadzornika v Litiji; Ivan Zupan iz Leš v Vel. Dolino; Hilda Lang iz Sromelj v St. Janž; Ljudovik Grum z Brezij v Smartno pri Litiji; Bogumila Škulj iz Nevelj v Zagorje; Franc Strus od Sv. Trojice v Dol. Logatec; Srečko Kristan iz Bevk v Leše; Drago Mehora iz Podzemlja v Senkov Turn; Olga Födransperg iz Begunj v St. Vid nad Cerknico. Nameščeni so učiteljski abiturijenti, bivši vojaki Alojzij Knol v Fari vasi in Zupanc Lojze v Štrekljevcu, Majnik Ferdinand na Jezerskem.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh prejmete društvene položnice za 174. in 175. smrtni slučaj (Josip Baran, Ljubljana in Fran Kopitar, Kandija — Novo mesto). Članski prispevek znaša 11 Din, za zakonske pare 21 Din. Zamudnikom sem prištel tudi zaostanke iz prejšnjih mesecev. Prosim za hitra nakazila! — Društvena uprava je izplačala za 174. in 175. smrtni slučaj dedičem pripadajoči posmrtnini v znesku 22.650 Din. — Društvo ima danes 2272 članov.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

= LJUBLJANSKO UČIT. DRUŠTVO zboruje (celodnevno) dne 6. decembra t. l., začeni ob 9. uri v telovadnici II. mestne deške osnovne šole z običajnim dnevnim redom in predavanjem dr. Fr. Čibeja: »Pomen eksperimentalne metode v pedagogiki«.

Odbor.

= BELOKRANJSKO UČIT. DRUŠTVO. Poročamo dodatno, da bo na zborovanju 7. decembra predaval tovariš Hreščak o programu in metodi učiteljske samozobrazbe. Dnevni red je naslednji: Popoldne. Začetek ob 8. uri. I. Situacijsko poročilo. II. Predavanje tov. nadzornika g. Cirila Vizjaka o lepopisju v delovni šoli. III. Važni sklepi. Popoldne, začetek ob 13. uri predavanje tov. Hreščaka pod gornjim naslovom. Pričakujemo, zlasti z ozirom na Hreščakovo zanimivo in aktualno predavanje, polnoštevilne udeležbe.

Odbor.

= OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA bo zborovalo v soboto 15. decembra 1928 ob 9. uri v šoli v Mostah pri Ljubljani z običajnim dnevnim redom in s predavanjem »O skavtizmu«. Ob 8. uri istotam odborova seja.

Odbor.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—.

Risalno orodje kupite najboljšje in ceno pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Hotel TRATNIK
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
priporoča lepe zračne sobe.

za
plesno sezono
AE SKABERNE

Naše cene naj govorijo!

Na dolgovezno obročno odplačevanje
brez vsakega pribitka.

Moški volneni štof v najrazličnejših desenah, 140 cm širok à Din 70.—

Ženski volneni štof v krasnih barvah in vzorcih . . . à Din 67.—

Creppe-svila v težki kvaliteti à Din 67.—

Najprimernejša darila za Miklavža in Božič. Poslužite se v Vašem interesu s to ugodno priložnostjo.

Oblačilnica „ILIRIJA“ - Ljubljana

Mestni trg 17/I. Telefon 2825.

Tovariši!

Ze stanovska zavednost velevala, da podpiramo pri nabavah svojih potrebščin v prvi vrsti svoje lastne ustanove. Veliko bolj pa smo v svojem interesu dolžni to storiti tedaj, ako nam nudijo te ustanove večje ugodnosti in večje koristi kot tuje. Ena izmed takih ustanov je naša

Tovarišice!

Tovariši!

Nabavljialna zadruga drž. nameščencev v Ljubljani

Telefon štev. 2421. **Vodnikov trg 5.** Čekovni rač. 12416.

Ona nam nudi banaško moko, sladkor, kavo, olje, mast, sploh vse **specerijsko in kolonijalno blago najfinejše vrste po najnižjih cenah, ki so mogoče.** Velika izbira **dežnikov, predpražnikov** in najfinejših in najtrpežnejših **čevljev lastnega izdelka.** V zalogi najfinjši šifon, platno in srajce za gospode po najnižjih cenah.

Drva in premog vsaki čas na razpolago

Dostavlja se blago na dom in dovoljujejo se olajšave pri plačilu.

Zadovoljiti svoje člane je te zadruga najvišji cilj!

Da je blizu tega cilja, dokazujejo stalni in dnevno novo pristopajoči člani-odjemalci.

Tovariši! Tovarišice! Pristopite k tej zadrugi in kupujte v njej!

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica 5.

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. - Vedno novosti za plašče. - Posteljno perilo kakor damast-gradl, belo in rjavo blago za rjuhe v poljubnih širjajah, posteljne odeje, zastore, preproge i. t. d.

Žima, perje, puh, kapok od najceneje do najbolj vrste.

Daje tudi na obroke.

Točna postrežba ter solidne cene!

Največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠTEV. 3.

Ima vlog nad 300.000.000 Din. — Za vse vloge jamči mesto Ljubljana.

Vloge sprejema na knjižice in tekoči račun. Naložbe proti odpovedi obstajajo po možnosti najvišje. Posoja na posestva, menice in vrednostne papirje čim najceneje. Ima Kreditno društvo in sodni depozitni oddelek. Za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje denarja po pošti pa svoje položnice.

Telefon št. 2016. Pošt. ček. račun št. 10.533. Uradne ure od 8. do 12½.

Tovarna pohištva

I. I. Naglas, Turjaški trg 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

UČITELJSKA TISKARNA

V LJUBLJANI, FRANČISKANSKA ULICA

TELEFON ŠT. 2312. RAČUN POŠTNE HRANILNICE ŠT. 10.1761

JE NAJMODERNEJE UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROSTEJŠIH DO NAJMODERNEJŠIH

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

LASTNA TVORNICI ŠOLSKIH ZVEZKOV v korist Učiteljskega doma v Mariboru in Učiteljskega knjižnika v Ljubljani. — Šolski zvezki za osnovne in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice. ZVEZKI ZA OKROGLO PISAVO ŠT. 1, 2 in 3.

UČITELJSKA KNJIGARNA

V LJUBLJANI, FRANČISKANSKA ULICA

prodaja znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige kakor tudi knjige za osnovne, srednje in obrtne šole ter ima v zalogi vsakovrstni papir, pisalni, risalni in šolski pribor in učila kakor tudi umetne in pokrajinske razglednice v največji izbiri.

Zahtevajte cenike!

RESTAVRACIJA »NOVI SVET«

V LJUBLJANI, GOSPOSVETSKA CESTA ŠT. 14.

Priznana dobra kuhinja, posebna soba za sestanke; sprejema naročila za skupne obede po zmernih cenah. Postrežba točna i solidna.

★

Knjigarna, umetnine, muzikalije

Goričar & Leskovšek ★ Celje

Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

Priporoča: Brinar: Domoznanstvo, zemljepisni podatki in zgodov. slike kraljevine SHS. Din 20.—. Kočvar: Mlinarjev Janez, 6. natis, nevez. 12.—, vez 18.— Din. Pečnik dr. K.: Jetika, današnje strogo znanstveno moderno zdravljenje jetike Din 14.—. Remec Al.: Iz moje domovine, mlade povesti Din 18 do 24.—. Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo, Din 26 vezan. Jancič Ivo: Risanje za 1.—7. šolsko leto Din 120. Kočbek: Vodič Savinjskih Alp, platno vez. Din 125. Orožen J.: Zgodovina Celja, I., II. del, nevezana po Din 28.—.

Knjigarna Nova založba i. z. z. o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 19

in podružnica prej I. Giontini, Ljubljana, Mestni trg št. 17

priporoča v nakup svojo bogato zalogo vseh šolskih in pisarniških potrebščin ter knjige lastne in drugih založb. Ima tudi veliko zalogo barv za slikanje na blago in svilo. Sole dobe znaten popust.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. — 15 letna garancija. — Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.

Pisatel stroji ADLER. — Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria, Waffenfennad (Orožno kolo). — Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev.

Daje se tudi na obroke. — Ceniki franko in zastoj.

IVAN JAX I SIN

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Hektografični aparati, zvitke, masa, črnilo, trakovi

Lud. Baraga, Ljubljana

dobite vedno in najceneje pri

Šelenburgova ulica šte. 6

Telefon 2980.

Damska konfekcija in modni atelje

T. KUNC

Ljubljana, Mestni trg 14

naznanja cenj damam sledeče cene za izdelavo navedenih oblačil:

Za delo od kostuma od 250 do 300 Din

Za delo od plašča od 200 do 250 Din

Za delo od jope od 170 do 200 Din

Za delo od krila od 70 do 100 Din

Za delo od toalete od 150 do 200 Din

Za delo od bluze od 80 do 150 Din

Na razpolago je velika izbira izgotovljenih plaščev, kostumov itd. Vred lastnega izdelka so cene, ker odpade carina, zaslužek tovarnarja, sigurno za 50% nižje, kar je v prid odjemalcem. Državni nameštenci dobijo proti izkazilu na obroke, proti takojšnjemu plačilu po 10% popusta.

Vse delo se izvršuje pod lastnim nadzorstvom in po najmodernejših modelih.

PRIPOROČA SE DAMSKA KONFEKCIJA IN MODNI SALON

ALOJZIJ PAVLIN

LJUBLJANA, Kongresni trg št. 5

Prvovrstna strokovna izdelava damskih plaščev, oblek in kostumov, kakor tudi vse moške garderobe po konkurenčnih cenah. — Lastna zaloga blaga. — Gg. učiteljem in učiteljicam na obroke.

Najcenejše in najmodernejše

damsko perilo vseh vrst iz trpežnega blaga in lepe izdelave po konkurenčnih cenah si nabavite v spec. trgovini damskega perila

Amalije Zorčič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

MEHANIČNO UMETNO VEZENJE

zaves, pregrinjaj, perila i. t. d. — Entljanje, ažuriranje, tamburiranje, prebadanje šablon, predtiskanje ženskih ročnih del. — Narodni in najnovejši vzorci.

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

Dalmatinova 13. Poleg hotela Štrukelj.

Priporočamo trvdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Do sežete svoj cilj.

če si nabavite modne predmete za Miklavža in Božič pri trvdki

A. Šinkovec nasl.

K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 18-19.

Čevlje in nogavice

kupite najugodnejše pri

P. TRAUN

Maribor, Aleksandrova c. 19

Trgovina „Pri Korošici“

Ljubljana, Poljanska cesta št. 5

priporoča veliko izbiro trikotaže, manufakturno in razno galanterijsko blago kakor tudi damsko in moško perilo po zelo nizkih cenah.

Lovske puške,

flobert puške, brovninge, pištole za strašenje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetni ogenj

F. K. Kaiser, puškar

LJUBLJANA, Kongresni trg šte. 9.

Pelikan

Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani